

Politieke peiling mei

Rapport Ipsos I&O

Zetelpeiling en houdingen ten opzichte van de formatie

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/107

Datum

mei 2024

Auteurs

Asher van der Schelde
Peter Kanne

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	Scepsis over naderende ontknoping formatie	4
1	Zetelpeiling	7
2	Formatie	9
2.1	PVV, VVD, NSC en BBB nog altijd meest populaire combinatie	9
2.2	Enthousiasme het grootst bij PVV- en BBB-kiezer	10
2.3	Nederlanders rekenen niet op goede afloop	11
2.4	NSC vaakst verantwoordelijk geacht voor mogelijke mislukking	12
2.5	Bijna helft pleit voor nieuwe verkiezingen als formatie mislukt	14
3	Beleidsmaatregelen nieuw kabinet	15
3.1	Asielstop voor drie op tien essentieel	15
3.2	Op niet-sociaaleconomische thema's veel overeenstemming	16
3.3	Kiezers VVD en NSC willen zuinigere koers	17

Weinig vertrouwen in welslagen formatie

Voor de formerende partijen PVV, VVD, NSC en BBB nadert de deadline voor de formatie. Op woensdag 15 mei zullen zij – zo hebben ze met de informateurs afgesproken – een akkoord of hoofdlijnen moeten hebben gesloten. Om te achterhalen wat kiezers hopen en verwachten over de formatie voerde Ipsos I&O – van vrijdagmiddag 9 tot maandagochtend 12 mei een opinieonderzoek uit. Het vertrouwen in het welslagen is laag, en als de formatie mislukt willen beduidend meer kiezers nieuwe verkiezingen dan een poging over links.

Rechtse coalitie nog altijd meest populair

Kiezers zien de combinatie van PVV, VVD, NSC en BBB nog altijd als de meest geschikte optie voor een nieuw kabinet. Vier op tien (38%) kiezers zijn positief, terwijl een derde (31%) negatief is. Vooral kiezers van PVV en BBB zijn erg enthousiast. Onder VVD'ers lijkt het enthousiasme juist iets af te nemen (vorige maand was 58% positief, nu nog 48%). Ook NSC'ers zijn niet onverdeeld te spreken over deze samenstelling (50% is positief).

Andere mogelijke regeringscombinaties kunnen op minder steun rekenen. Een variant door het midden (GL-PvdA, VVD, NSC en D66) heeft de steun van een kwart, voornamelijk links-progressieve kiezers.

Weinig hoop op goede afloop

Kiezers zijn relatief sceptisch over een goede afloop van de formatie. De helft (51%) denkt dat het niet zal lukken, een derde (34%) denkt dat van wel. PVV- en BBB-kiezers springen er bovenuit als de meest hoopvolle kiezersgroepen, gevolgd door NSC-kiezers. VVD'ers denken vaker dat het niet dan wel zal lukken om een akkoord te sluiten,

Bij mislukken formatie kijkt helft naar NSC

Mocht het de partijen niet lukken om een kabinet te formeren legt de helft van de kiezers – op voorhand al – de verantwoordelijkheid bij NSC verantwoordelijk voor. PVV (29%) en VVD (26%) worden minder vaak genoemd als mogelijke verantwoordelijke, slechts 16 procent wijst naar BBB.

De meeste kiezers van de formerende partijen (behalve NSC zelf) wijzen dus naar NSC. Een veelgehoord kritiekpunt is dat partijleider Pieter Omtzigt te veel zou twijfelen en zijn beloftes niet nakomt. Critici denken dat hij liever niet in deze rechtse coalitie stapt. Hij wordt door meerdere kiezers gezien als star en weinig compromisbereid.

Kiezers die – mochten de partijen er niet uitkomen – denken dat dat aan de PVV ligt, wijzen vooral naar de – in hun ogen – extreme standpunten van de partij die het bemoeilijken om een coalitieakkoord te sluiten.

De VVD wordt verweten het 'voor het zeggen te willen hebben' ondanks het verkiezingsverlies van afgelopen november.

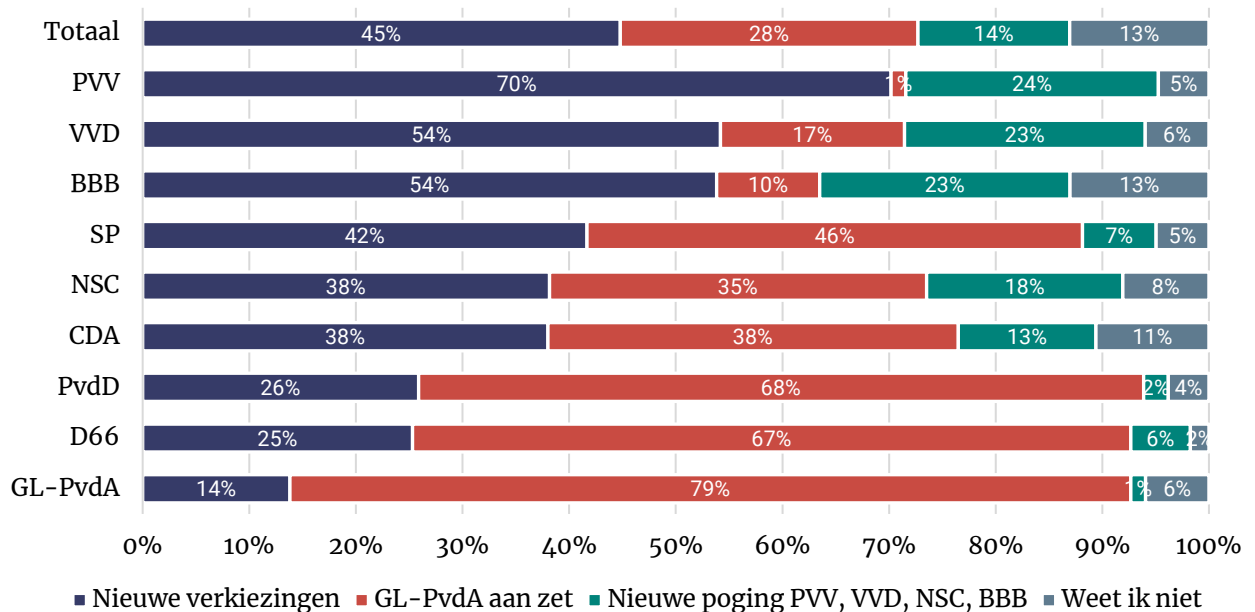
Bijna helft: nieuwe verkiezingen als formatie mislukt

Mocht de formatie mislukken vindt 45 procent dat het tijd is voor nieuwe verkiezingen. Vooral PVV-kiezers zijn deze mening toegedaan. Links-progressieve kiezers vinden doorgaans voor dat

GroenLinks-PvdA nu aan de beurt is een poging te doen om tot een kabinet te komen. Op rechts is hier weinig draagvlak voor, waardoor in totaal 28 procent deze variant prefereert.

Een nieuwe poging voor de vier tot nu toe formerende partijen is impopulair. Veertien procent ziet dit als de meest ideale vervolgstap als de formatie mislukt.

Figuur 1: Wat vindt u dat er moet gebeuren als PVV, VVD, NSC en BBB er niet in slagen een kabinet te vormen? Basis: allen (n=1.839).

Bron: Ipsos I&O, 13 mei 2024

Overeenstemming op 'culturele', verschillen op sociaaleconomische onderwerpen

In totaal vindt 65 procent het belangrijk dat een mogelijk regeerakkoord een asielstop bevat, voor 28 procent is dat zelfs van essentieel belang. Slechts 6 procent is hier tegen. Vooral PVV'ers hechten veel waarde aan een asielstop: zeven op de tien noemt een asielstop essentieel, nog eens 28 procent vindt dit (heel) belangrijk. Kiezers van de andere formerende partijen vinden deze mogelijke maatregel minder vaak essentieel maar doorgaans wel belangrijk. Ook kiezers van BBB, NSC en VVD willen driekwart van de gevallen of meer een asielstop.

Extra investering in Defensie (68%) wordt eveneens belangrijk gevonden en ook hier lopen de kiezers van de formerende partijen elkaar niet veel.

Op sociaaleconomische issues liggen de kiezers van de formerende partijen verder uit elkaar. Kiezers van VVD en in mindere mate NSC pleiten vaker voor een behoedzaam financieel beleid (geen AOW-leeftijd-verlaging of afschaffen eigen risico) dan kiezers van PVV en BBB.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 9 mei tot maandagochtend 12 mei. In totaal werkten 1.839 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is

grotendeels getrokken in het I&O Research Panel. 100 respondenten met een niet-westerse achtergrond deden mee via Panelclix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

1 Zetelpeiling

In de Ipsos I&O-peiling van mei 2024 is de PVV opnieuw veruit de grootste partij van het land. De partij van Wilders zou kunnen rekenen op circa 47 zetels als er nu verkiezingen zouden worden gehouden. Dat is een winst van tien zetels ten opzichte van de huidige zetelverdeling in de Kamer.

Naast de PVV staat ook Volt op winst. NSC (-12) en VVD (-6) zijn de enige partijen die significant verlies lijden ten opzichte van de verkiezingen.

De voorbije maanden waren de peilingen die door Ipsos I&O zijn gepubliceerd uitgevoerd in het Ipsos-panel. Bij deze meting hebben we ervoor gekozen om gebruik te maken van het I&O-panel.

Tabel 1.1: Peiling Tweede Kamerverkiezingen 13 mei 2024 (zetels)

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen en heeft partij van eerste voorkeur (n = 1.261).

Partij	TK23	I&O-panel februari	Ipsos-panel 29 april	I&O-panel 14 mei	Vershil t.o.v. TK23
PVV	37	49	45	47	+10
GroenLinks-PvdA	25	25	23	26	+1
VVD	24	17	20	18	-6
NSC	20	9	11	8	-12
D66	9	9	11	10	+1
BBB	7	7	8	6	-1
CDA	5	7	5	7	+2
SP	5	5	4	5	0
DENK	3	2	4	2	-1
Partij voor de Dieren	3	5	5	5	+2
FvD	3	3	4	3	0
SGP	3	4	4	4	+1
ChristenUnie	3	3	3	4	+1
Volt	2	4	2	4	+2
JA21	1	1	1	1	0

Bron: Ipsos I&O, 13 mei 2024

Tabel 1.2: Peiling Tweede Kamerverkiezingen 13 mei 2024 (percentages en zetels)

“Op welke partij zou u op dit moment stemmen bij de Tweede Kamerverkiezingen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen en heeft partij van eerste voorkeur (n = 1.261).

Partij	Percentage	Marges	Zetels	Marges
PVV	30,0%	(27,4; 32,6)	47	+/- 4
GroenLinks-PvdA	16,7%	(14,6; 18,8)	26	+/- 4
VVD	11,8%	(10; 13,6)	18	+/- 3
D66	6,4%	(5; 7,8)	10	+/- 3
NSC	5,1%	(3,9; 6,3)	8	+/- 2
CDA	4,9%	(3,7; 6,1)	7	+/- 2
BBB	4,1%	(3; 5,2)	6	+/- 2
Partij voor de Dieren	3,7%	(2,6; 4,8)	5	+/- 2
SP	3,6%	(2,7; 4,7)	5	+/- 2
Volt	3,1%	(2,1; 4,1)	4	+/- 2
SGP	2,6%	(1,7; 3,5)	4	+/- 2
ChristenUnie	2,6%	(1,7; 3,5)	4	+/- 2
FvD	2,5%	(1,6; 3,4)	3	+/- 2
DENK	1,8%	(1,1; 2,5)	2	+/- 2
JA21	0,8%	(0,3; 1,3)	1	+/- 1
Andere partij	0,3%	(0; 0,6)	0	+/- 1

Bron: Ipsos I&O, 13 mei 2024

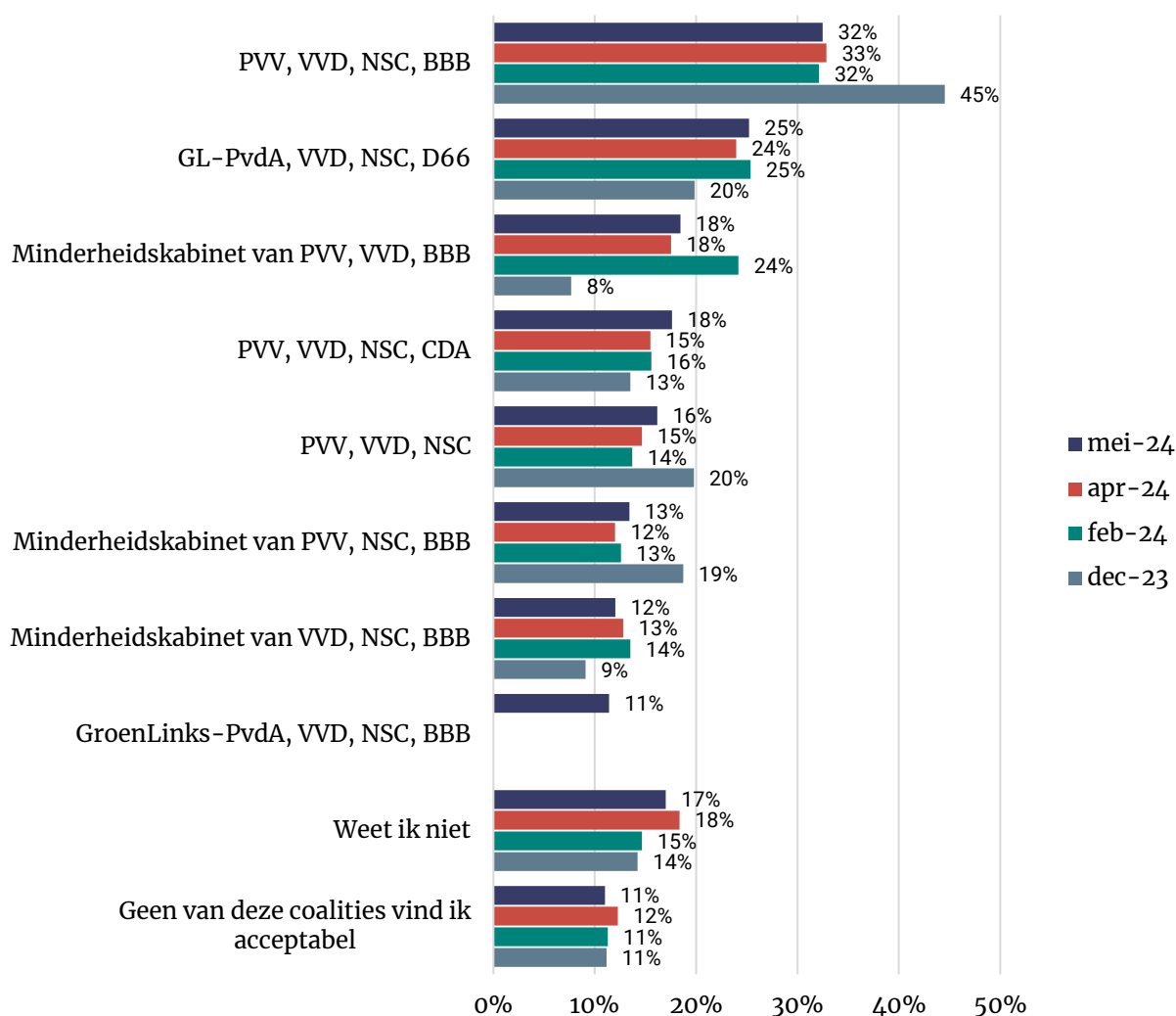
2 Formatie

2.1 PVV, VVD, NSC en BBB nog altijd meest populaire combinatie

Net als in de voorgaande metingen is een coalitie van de partijen die nu aan het formeren zijn de meest acceptabele optie in de ogen van kiezers. Een op de drie (32%) kiezers vindt deze samenstelling acceptabel. Een middencoalitie van GL-PvdA, VVD, NSC en D66 kan stevast rekenen op de steun van een kwart. Minderheidskabinetten genieten doorgaans niet de voorkeur van de kiezer.

Figuur 2.1: Kunt u aangeven van welke combinatie(s) van partijen u het acceptabel zou vinden als deze partijen de regering vormen? U kunt meerdere coalities aanvinken.

Basis: allen (n=1.839).

Bron: Ipsos I&O, 13 mei 2024

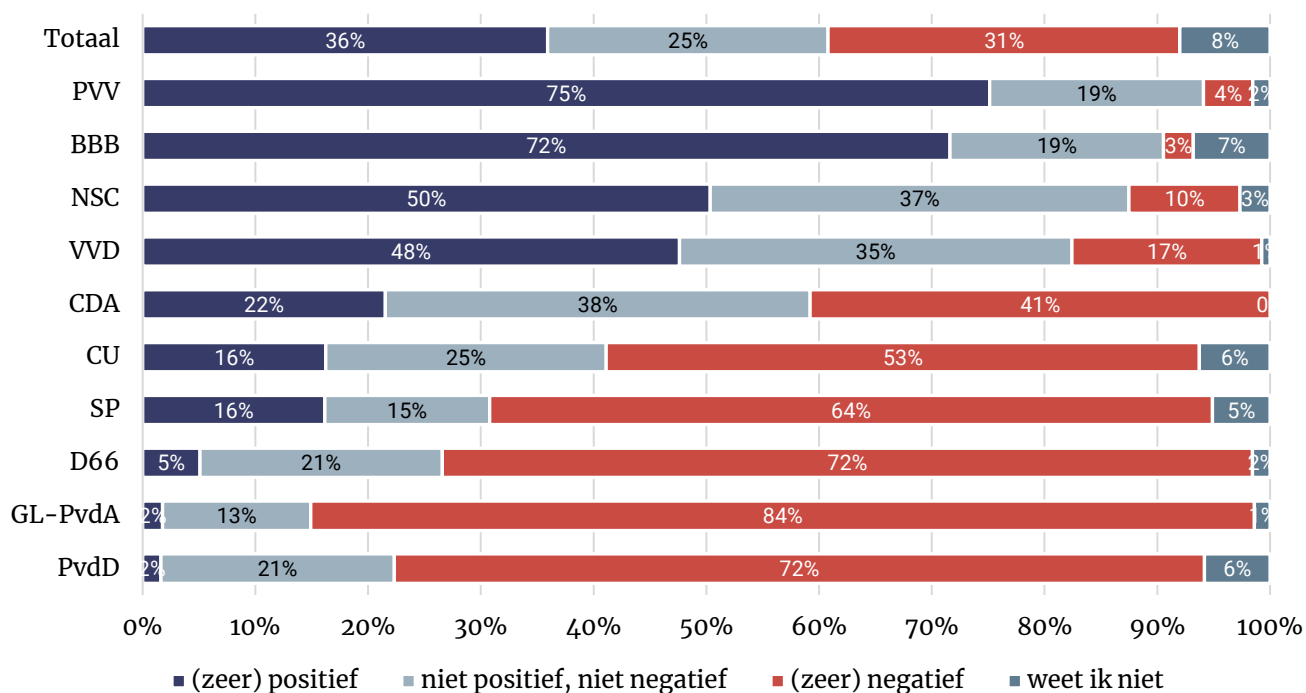
2.2 Enthousiasme het grootst bij PVV- en BBB-kiezer

In onderstaande figuur is afgebeeld hoe verschillende kiezersgroepen tegenover een mogelijke coalitie staan van deze formerende partijen. Bij deze vraag konden kiezers aangeven of zij positief of negatief tegenover de coalitie staan. In totaal is 36 procent heel of redelijk positief (vorige maand betrof dit 38 procent). Een iets kleinere groep (31%) is negatief.

Duidelijk is dat het enthousiasme voor deze rechtse coalitie het grootst is bij PVV-kiezers (75% positief) en BBB-kiezers (72%). Kiezers van de andere formerende partijen (NSC 50%, VVD 48%) zijn in de helft van de gevallen positief. Vorige maand was 58 procent van de VVD-kiezers nog positief over deze coalitie.

Andere kiezersgroepen, vooral aan de linkerkant van het politieke spectrum, zijn beduidend negatiever.

Figuur 2.2: Beschouwt u het als positief of negatief als deze vier partijen (PVV, VVD, NSC en BBB) samen een kabinet vormen? Basis: allen (n=1.839).

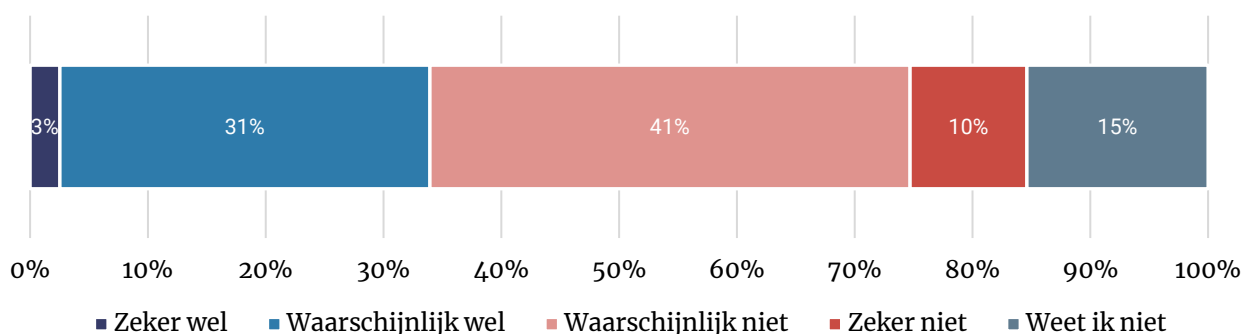

Bron: Ipsos I&O, 13 mei 2024

2.3 Nederlanders rekenen niet op goede afloop

Nederlanders zijn dus vaker positief dan negatief over een kabinet van de vier formerende partijen. Veel hoop op een goede afloop is er echter niet. De helft (51%) denkt dat het waarschijnlijk of zeker niet gaat lukken terwijl een duidelijk kleiner deel (34%) denkt dat het zeker of waarschijnlijk wel zal lukken.

Figuur 2.3: Op 15 mei moeten de partijen een akkoord op hoofdlijnen hebben gesloten. Denkt u dat dit gaat lukken? Basis: allen (n=1.839).

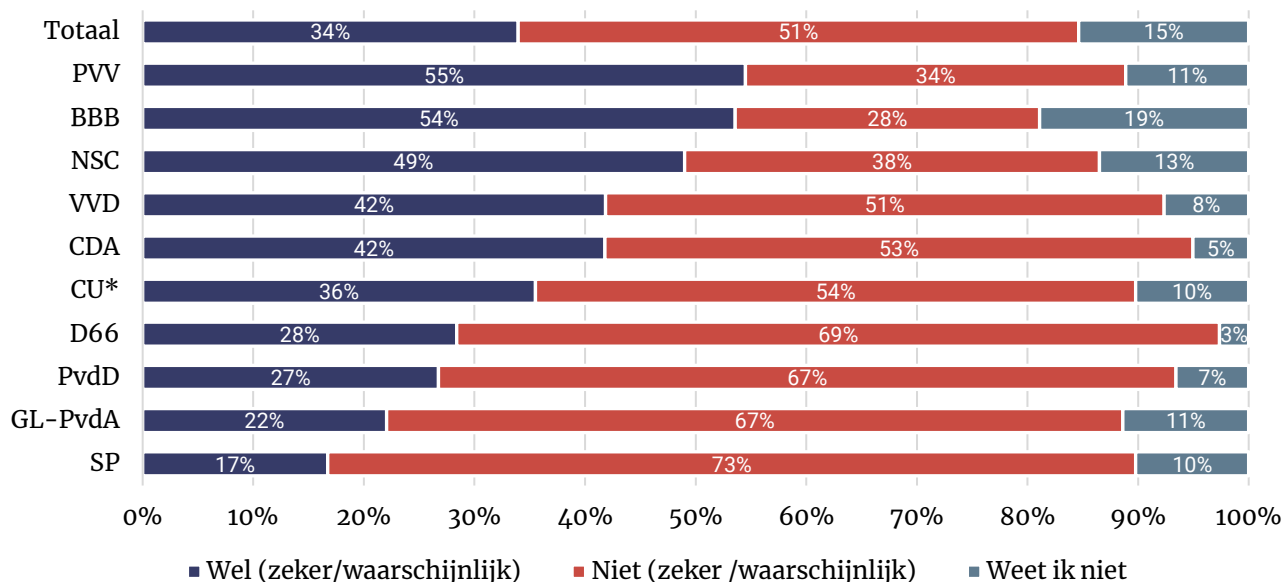

Bron: Ipsos I&O, 13 mei 2024

VVD-kiezers meest sceptische kiezersgroep formerende partijen

Kiezers van de VVD denken vaker dat het niet (51%) dan wel (42%) lukt om op 15 mei een akkoord op hoofdlijnen te hebben gesloten. Kiezers van de andere formerende partijen zijn iets positiever maar ook onder deze kiezersgroepen bestaat scepsis.

Figuur 2.4: Op 15 mei moeten de partijen een akkoord op hoofdlijnen hebben gesloten. Denkt u dat dit gaat lukken? Basis: allen (n=1.839).

2.4 NSC vaakst verantwoordelijk geacht voor mogelijke mislukking

Mocht het de partijen niet lukken om een kabinet te formeren is NSC daar volgens de helft van de kiezers verantwoordelijk voor. PVV (29%) en VVD (26%) worden minder vaak genoemd, terwijl slechts 16 procent wijst naar BBB. Over het algemeen wijzen rechtse kiezers vaker naar NSC als schuldige en midden en linkse kiezers naar de PVV.

Tabel 2.1: Stel dat het deze vier partijen niet lukt om een kabinet te vormen. Welke partij is of welke partijen zijn daar dan verantwoordelijk voor, vindt u? Basis: allen (n=1.839).

	Totaal	PVV	BBB	CDA	VVD	CU	SP	GL-PvdA	D66	PvdD	NSC
NSC	48	76	63	61	59	45	44	39	38	34	25
PVV	29	2	21	47	31	56	43	63	55	53	44
VVD	26	33	24	17	14	29	39	33	21	40	24
BBB	16	4	8	20	17	24	26	33	29	30	11
Geen van deze partijen	11	5	10	7	10	6	6	7	13	11	21
Weet ik niet	22	8	18	11	15	16	25	16	18	20	17

Bron: Ipsos I&O, 13 mei 2024

Waarom NSC?

Bijna de helft van de kiezers (48%) acht NSC verantwoordelijk voor het eventuele mislukken van de formatie. De meeste kiezers van de formerende partijen (behalve NSC zelf) wijzen naar NSC. Een veelgehoord kritiekpunt is dat partijleider Pieter Omtzigt te veel zou twijfelen en zijn beloftes niet nakomt. Kiezers verdenken hem er van liever niet deze rechtse coalitie in te stappen. Bovendien wordt hij gezien als star en weinig compromisbereid.

“Omdat het al eens eerder is misgelopen door Omtzigt heb ik weinig vertrouwen dat hij eruit wil komen en een formatie wil vormen.”

“Pieter had beter geen partij kunnen beginnen die weet niet wat ie wil.”

“Pieter Omtzigt is behalve vakinhoudelijk heel goed, ook star en moeilijk tot concessies te bewegen op verschillende punten.”

Waarom PVV?

Kiezers die PVV verantwoordelijk houden voor het mogelijk mislukken van de formatie wijzen vooral naar de extreme standpunten van de partij die het bemoeilijken om een coalitieakkoord te sluiten. Ze vinden bovendien dat de ideeën van de PVV onvoldoende doordacht zijn. Een enkeling benoemt de uitlatingen van Geert Wilders op social media.

“Ze hebben te extremistische standpunten die niet in lijn liggen met de grondwet.”

“Het is niet eens een echte partij en Wilders standpunten zijn onverenigbaar met die van weldenkende mensen.”

“PVV totaal onbetrouwbaar. Tijdens de onderhandelingen braaf maar op X het tegenovergestelde...”

Waarom VVD?

Een kwart van de kiezers (26%) legt de verantwoordelijkheid (deels) bij de VVD. Kiezers stellen dat de VVD eigenlijk niet wil samenwerken met de PVV en BBB. Critici zeggen bovendien dat de VVD het niet gewend is om niet de grootste te zijn en het daarom ook nu ‘voor het zeggen wil hebben’. Kiezers die VVD als verantwoordelijke aanwijzen noemen doorgaans ook NSC.

“Ze kunnen slecht omgaan met de overwinning van de PVV. Snap dat Wilders niet de ideale is, maar de bevolking heeft van zich laten horen en dat is democratie dus zoek die tussenweg.”

“Ze willen altijd al voor het zeggen hebben, wat de ander er over vind is niet belangrijk voor hun.”

“VVD en NSC zijn te terughoudend over een kabinet met de PVV. Ze zijn bang voor reputatieschade.”

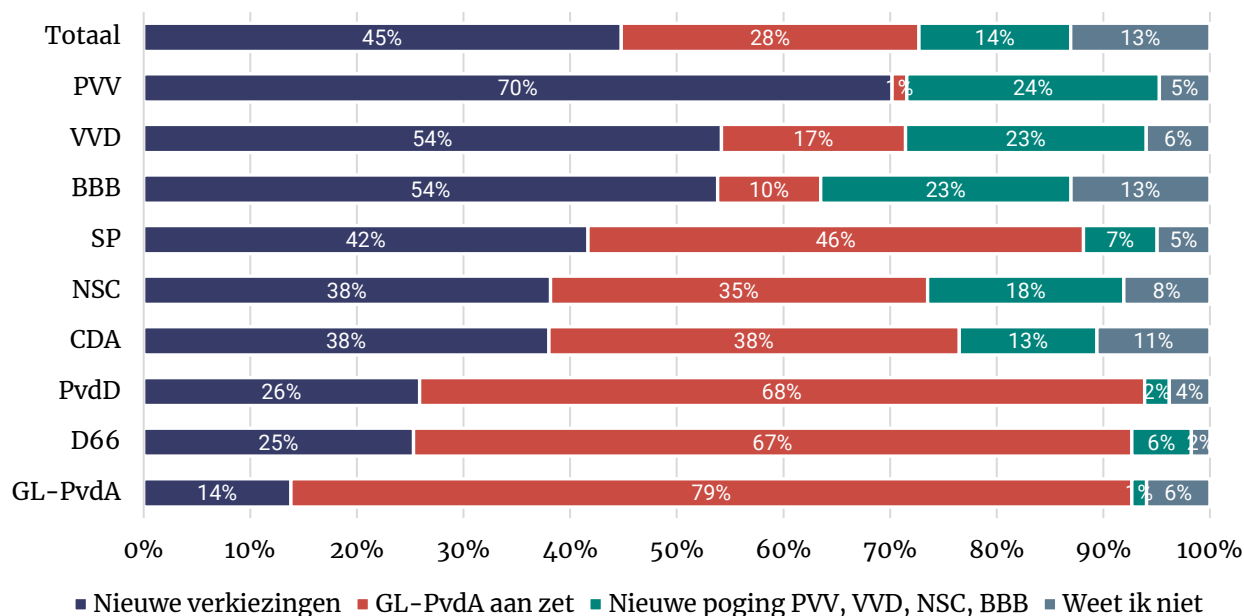
2.5 Bijna helft pleit voor nieuwe verkiezingen als formatie mislukt

Er zijn grofweg drie mogelijkheden voor wat er zal gebeuren als de formatie mislukt. Er kunnen nieuwe verkiezingen worden uitgeroepen, GL-PvdA kan een poging doen om als tweede partij een kabinet te vormen of PVV, VVD, NSC en BBB kunnen een nieuwe poging doen.

De eerste variant is het meest populair. Bijna de helft (45%) pleit voor nieuwe verkiezingen. Vooral PVV-kiezers (70%) zien dit zitten. Links-progressieve kiezers pleiten doorgaans voor een poging voor GroenLinks-PvdA. Op rechts is hier weinig draagvlak voor waardoor in totaal 28 procent deze variant prefereert.

Een nieuwe poging voor de formerende partijen is impopulair. Veertien procent ziet dit als de meest ideale vervolgstap als de formatie mislukt.

Figuur 2.5: Wat vindt u dat er moet gebeuren als PVV, VVD, NSC en BBB er niet in slagen een kabinet te vormen? Basis: allen (n=1.839).

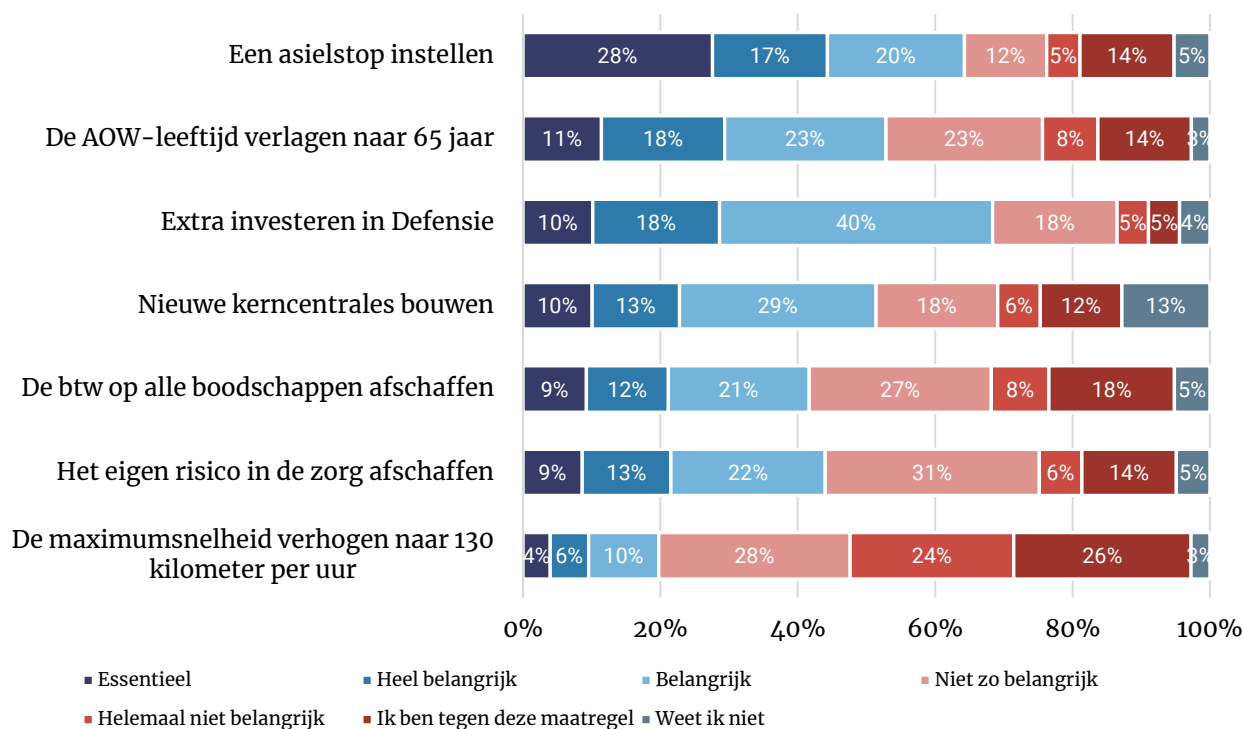
3 Beleidsmaatregelen nieuw kabinet

3.1 Asielstop voor drie op tien essentieel

Respondenten kregen zeven mogelijke beleidsmaatregelen voorgelegd met als vraag in hoeverre zij het belangrijk of onbelangrijk vinden dat deze maatregel in het regeerakkoord belandt. Duidelijk is dat een asielstop het vaakst essentieel wordt geacht (28% van de kiezers vindt dit essentieel). Nog eens 37 procent vindt deze maatregel zeer belangrijk of belangrijk.

Ook het verlagen van de AOW-leeftijd naar 65 (52% essentieel of (heel) belangrijk), extra investeren in Defensie (68%) en nieuwe kerncentrales (51%) vindt de meerderheid belangrijk. Het afschaffen van de btw of boodschappen en het eigen risico worden duidelijk minder genoemd. Het verhogen van de maximumsnelheid naar 130 kilometer per uur hoeft niet van kiezers.

Figuur 3.1: Hieronder staan meerdere mogelijke beleidsmaatregelen van een volgend kabinet. In hoeverre vindt u het belangrijk of onbelangrijk dat deze maatregelen in het regeerakkoord staan? Basis: allen (n=1.839).

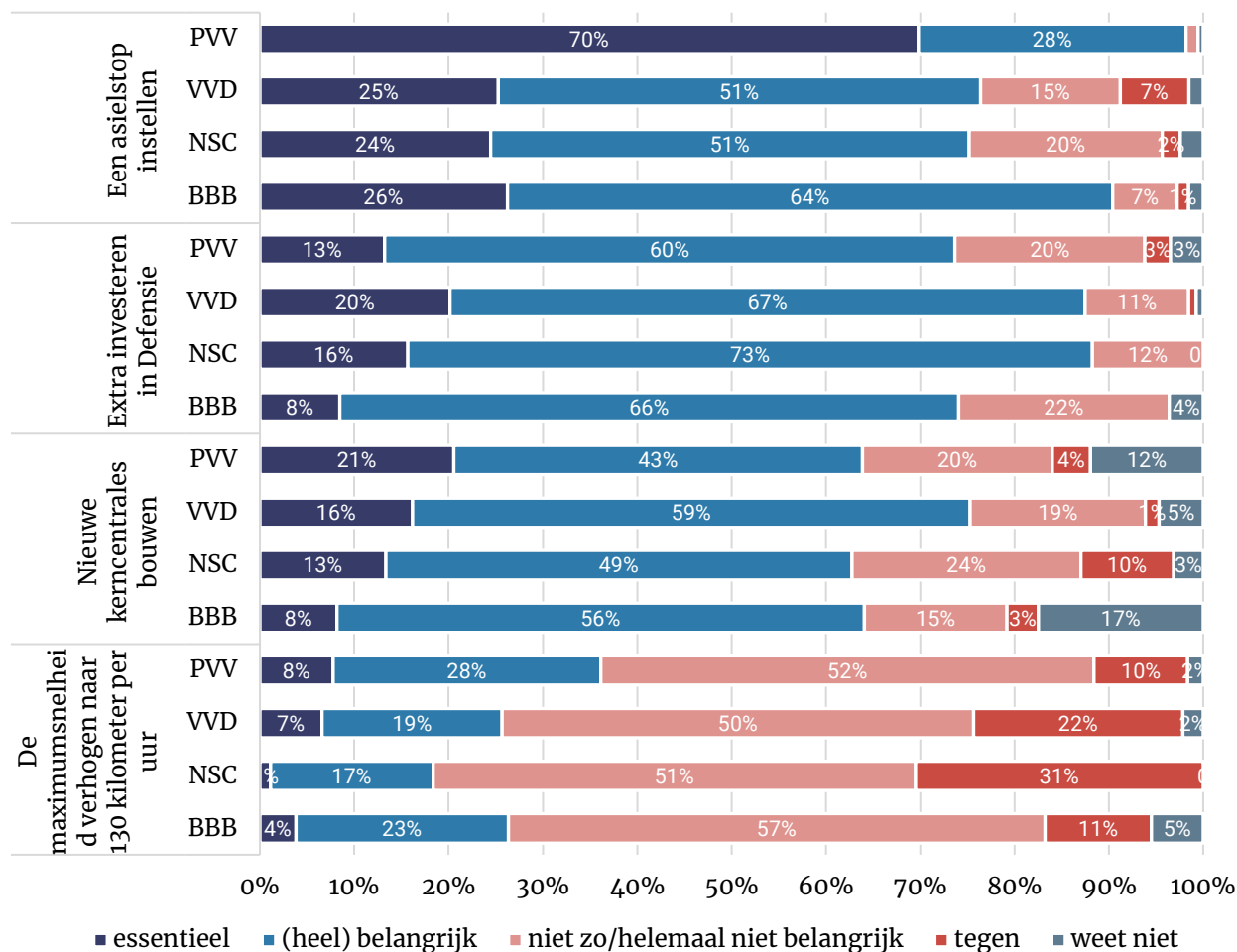

3.2 Op niet-sociaaleconomische thema's veel overeenstemming

Kiezers van de formerende partijen denken over de vier niet-sociaaleconomische maatregelen gelijksoortig. Voor PVV'ers is een asielstop vaker van essentieel belang, maar elke kiezersgroep acht dit in ieder geval belangrijk. Kiezers van de formerende partijen vinden investeringen in Defensie en nieuwe kerncentrales allen belangrijk. Het verhogen van de maximumsnelheid naar 130 kilometer per uur is juist geen halszaak voor deze kiezersgroepen.

Figuur 3.2: Hieronder staan meerdere mogelijke beleidsmaatregelen van een volgend kabinet. In hoeverre vindt u het belangrijk of onbelangrijk dat deze maatregelen in het regeerakkoord staan?

Basis: allen (n=1.839).

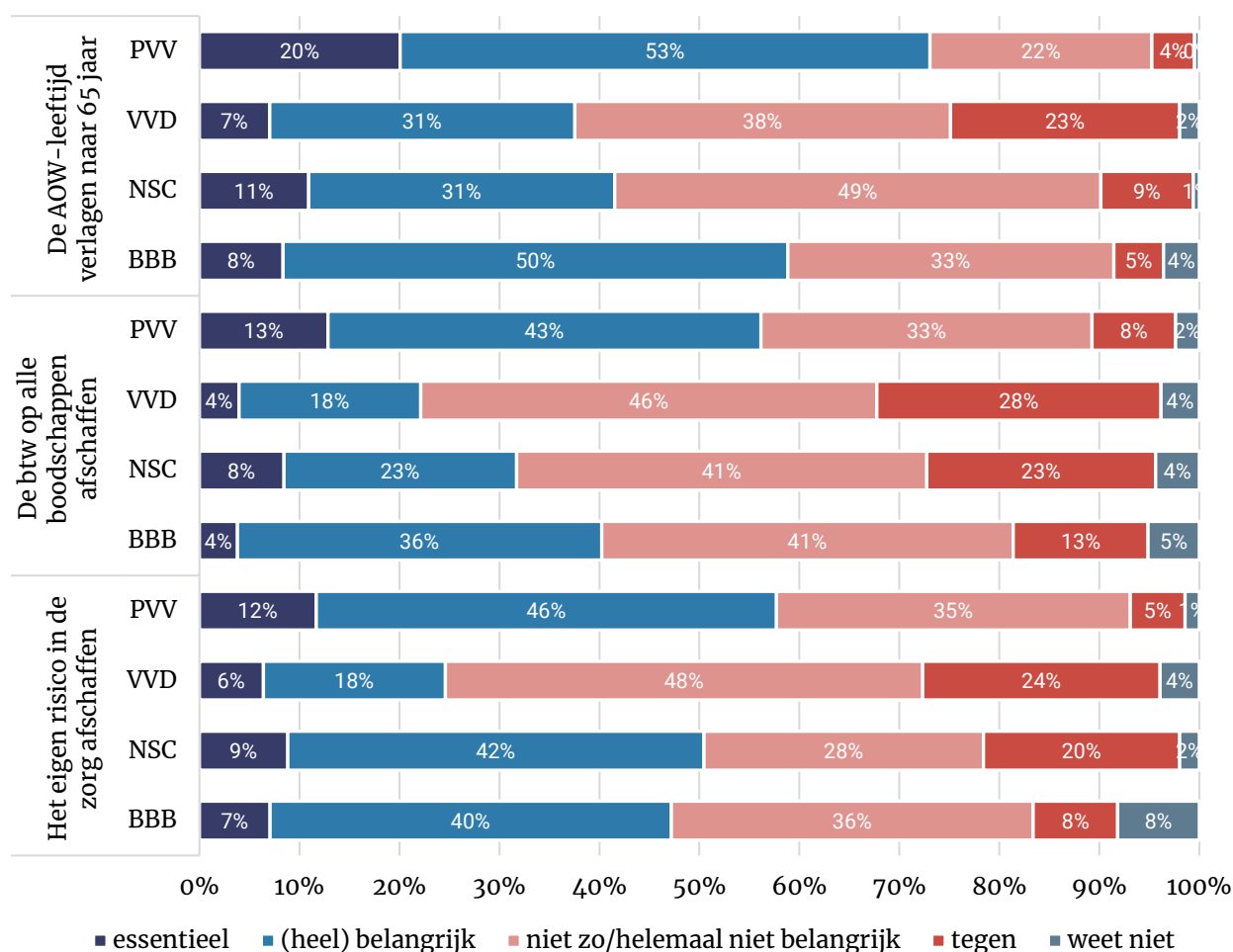
3.3 Kiezers VVD en NSC willen financieel behoudender koers

Over sociaaleconomische maatregelen denken de kiezersgroepen duidelijk anders. Over het algemeen zijn kiezers van VVD en NSC vaker voorstander van een behoudender financiële koers dan PVV'ers en BBB'ers. Zo vindt 73 procent van de PVV'ers het verlagen van de AOW-leeftijd naar 65 belangrijk, evenals 58 procent van de BBB'ers. Onder VVD- en (38%) en NSC-kiezers (42%) ligt dit beduidend lager.

Eenzelfde patroon bestaat bij de afschaffing van btw op boodschappen. Sceptis over het afschaffen van het eigen risico bestaat vooral onder VVD-kiezers. NSC'ers lijken hierin meer op kiezers van BBB en PVV.

Figuur 3.3: Hieronder staan meerdere mogelijke beleidsmaatregelen van een volgend kabinet. In hoeverre vindt u het belangrijk of onbelangrijk dat deze maatregelen in het regeerakkoord staan?

Basis: allen (n=1.839).

Contactgegevens

Ipsos I&O Enschede

Zuiderval 70

Postbus 563

7500 AN Enschede

053 - 200 52 00

KVK-nummer 08198802

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl

Ipsos I&O Amsterdam

Piet Heinkade 55

1019 GM Amsterdam

020 - 308 48 00

info@ioresearch.nl

www.ioresearch.nl